

רשומות

הצעות חוק

4 ביוני 1956

267

כ"ה בסיון תשט"ז

עמוד

124

חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשט"ז—1956

127

חוק להארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (הוראות בדבר רישום ציוד ומיסוי) (תיקון), תשט"ז—1956

חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשט"ז—1956

<p>1. בחוק זה —
"בגיר" — מי שמלאו לו שמונה-עשרה שנה;
"קטין" — מי שאינו בגיר;
"ילד" — לרבות ילד מאומץ.</p>	הגדרות
2. אדם חייב במזונות בן-זוגו וילדיו הקטינים לפי הוראות הדין האישי החל עליו; לגבי מזונות אלה לא יחולו הוראות חוק זה, פרט לסעיף 19.	<p>מזונות בן-זוג
והילדים
הקטינים</p>
3. אנרה ישראלי שאינו יהודי או מושלמי או חבר אחת העדות הנוצריות המפורטות בתוספת הראשונה לפקודת הירושה, חייב במזונות בן-זוגו וילדיו הקטינים לפי הוראות חוק זה.	<p>מזונות בן-זוג
והילדים
הקטינים
במקרים
מיוחדים</p>
<p>4. אדם חייב במזונות שאר בני-משפחתו, והם:
(1) הילדים הקטינים של בן-זוגו;
(2) הוריו והורי בן-זוגו;
(3) ילדיו הבגירים ובני-זוגם;
(4) נכדיו ובני-זוגם;
(5) הורי הוריו והורי ההורים של בן-זוגו;
(6) אחיו ואחיותיו ובני-זוגם.</p>	<p>מזונות שאר
בני המשפחה</p>
<p>5. אין-אדם חייב לספק מזונות לפי סעיף 4, אלא במידה —
(1) שיש בידו לעשות כן לאחר סיפוק הצרכים של עצמו של בן-זוגו ושל ילדיו הקטינים;
(2) שאותו בן-משפחה אינו יכול לספק צרכיו מעבודתו, מנכסיו או ממקור אחר ואינו יכול לקבלם לפי סעיף 2 או לפי סעיף 3 או מבן-משפחה הקודם לאותו אדם בסדר הקירבה לפי סעיף 4 או במזונות מן העזבון לפי דיני הירושה.</p>	כולם המזונות
6. שנים או יותר החייבים במזונות אחראים בפני הזכאי יחד ולחוד; בינם לבין עצמם הם נושאים במזונות לפי יכולתם.	חייבים אחדים
7. היקף המזונות, מידתם ודרכי סיפוקם ייקבעו — באין-הסכם בין הצדדים — על-ידי בית המשפט בהתאם לנהוג באותן נסיבות, ופרט למזונות לפי סעיף 3 — לפי מחסורו של הזכאי ויכלתו של החייב.	היקף המזונות
8. בית המשפט רשאי להורות על מתן ערובה למזונות או על השלשתם לתקופה שיקבע בית המשפט, ורשאי הוא לצוות על חייבים של החייב במזונות לשלם לזכאי את המגיע מהם לחייב.	הכפפת מזונות
9. התנהג הזכאי כלפי חייב במזונות באופן שלדעת בית המשפט אין מן הצדק לחייבו במזונות הזכאי, רשאי בית המשפט לפטרו מחובת המזונות, כולה או מקצתה.	פטור ממזונות

מוזנות זמניים	10. הוגשה תביעה למוזנות, רשאי בית המשפט לפסוק מוזנות זמניים עד לגמר בירור התביעה.
סייגים למוזנות בעד העבר	11. (א) תביעה למוזנות שהוגשה יותר משנה לאחר תקופתם, רשאי בית המשפט לדחותה בשל כך בלבד, אם ראה סיבה לכך. (ב) מוזנות שלא התחילו לפעול לגבייתם אלא כעבור שנה לאחר מתן פסק דין עליהם, אינן לגבותם אלא ברשות בית המשפט.
הסכמים בדבר מוזנות	12. (א) הסכם בדבר מוזנות של קטין וויתור על מוזנות כאלה טעון אישור בית המשפט. (ב) הסכם בדבר מוזנות של בגיד וויתור על מוזנות כאלה יהיה בכתב; הוא ניתן לאישור בית המשפט. (ג) הסכם שאושר לפי סעיף זה על ידי בית המשפט, ניתן לביצוע ולשינוי כאילו היה פסק-דין של בית המשפט.
שינויים בנסיבות	13. בית המשפט רשאי לשנות — הן לגבי העבר והן לגבי העתיד — את אשר נקבע בדבר מוזנות בהסכם, בויתור או בפסק דין, אם ראה לעשות כן על סמך נסיבות שנודעו למבקש או שהשתנו אחרי תאריך ההסכם, הויתור או פסק הדין. בית המשפט רשאי שלא לתזקק לבקשת שינוי שהוגשה כעבור פחות מששה חדשים מבקשה קודמת.
עסקאות בזכות למוזנות	14. זכות למוזנות אינה ניתנת להעברה, לשעבוד או לעיקול, אלא לזכותו של מי שסיפק לזכאי שירותים, מצרכים או אשראי, חוב של מוזנות אינו ניתן לקיזוז נגד חוב אחר.
פקיעת זכות המוזנות	15. הזכות למוזנות פוקעת עם מות הזכאי או עם מות החייב. זכות למוזנות הנובעת מקרבת נישואין או חיתון פוקעת גם עם פקיעת הנישואין בין בני-הזוג או עם פקיעת הנישואין שהביאו לאותה קירבה, באין הסכם אחר בין הצדדים.
הוצאות קבורה	16. (א) מת הזכאי למוזנות — מי שהיה חייב במוזנותיו חייב בהוצאות קבורתו. (ב) מי ששילם הוצאות קבורה רשאי לדרוש החזרתן מעובון המנחה בהתאם לדיני הירושה או ממי שחייב בהן לפי חוק זה.
זכות חזרה	17. (א) מי שנתן מוזנות מעל למוטל עליו ולא התכוון בזה ליתן מתנה, רשאי לדרוש החזרת היתרה מן הזכאי או ממי שנתן פחות מן המוטל עליו ובמידה שנתן פחות מן המוטל עליו. (ב) מי שנתן מוזנות על אף שלא היה חייב בהם, ולא התכוון בזה ליתן מתנה, רשאי לדרוש החזרתם ממי שקיבלם או ממי שהיה חייב בהם ובמידה שהיה חייב בהם.
משפט ביני לאומי פרטי	18. (א) על חובת מוזנות בין בני-הזוג לפי סעיף 3 יחול חוק מקום מושבם של בני-הזוג, ואם אין להם מקום מושב משותף — חוק מקום מושבן של החייב. (ב) על חובת מוזנות של אדם לילדו הקטין לפי סעיף 3 יחול חוק מקום מושבו של הקטין. (ג) על חובת מוזנות אחרת לפי חוק זה יחול חוק מקום מושבו של החייב.
שטירת סמכויות זריניס	19. חוק זה אינו פוגע — (1) בסמכויות השיפוט של בתי דין רבניים לפי חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושים), תשי"ג—1953, של בתי דין דתיים מושלמיים לפי סעיף 52 של דבר-המלך במועצתו לפלשתינה (א"י), 1922—1947, או של בתי דין של העדות הנוצריות לפי סעיף 54 לאותו דבר המלך, ולא בדין אשר לפיו הם דנים; (2) בסמכויות השיפוט של בתי המשפט.

¹ ס"ח 134, תשי"ג, עמ' 165.
² חוקי א"י, כרך ג', עמ' 2738; ע"ד 1939, תוס' 2, סמ' 898, עמ' 881.

ד ב ר י ה ס ב ר

חוק זה ענינו במזונות שבני-משפחה חייבים זה לזה, כפי שמראה שם החוק, אין זה אלא פרשה אחת מתוך המסכת הרחבה יותר של דיני המשפחה, ואמנם נכללות הוראות דומות באחד הפרקים של הצעת חוק היחיד והמשפחה שנתפרסמה לא מכבר כהצעה מוקדמת על ידי משרד המשפטים.

חוק בעניני מזונות מוצע כאן בנפרד משום שבאותו ענין חוגש בקרוב גם הצעת חוק אחרת, היא הצעת "חוק שירותי הסעד, תש"ז—1956". החוק ההוא מקנה לרשות סעד אשר סיפקה צרכיו של אדם נזקק, זכות-חזרה נגד בני-המשפחה של הנזקק שהיו חייבים במזון נותניו; ואילו חוק זה מסדיר את חובת המזונות של בני המשפחה בינם לבין עצמם.

הצעת החוק מבדילה בין חובת המזונות בחוג הפנימי של המשפחה (מזונות בין איש ואשה ומזונות המגיעים מההורים לילדיהם הקטינים) לבין חובת המזונות בחוג המשפחה הרחב יותר (הורי הורים, נכדים, אחים ואחיות, הורי בן-הזוג, בני-הזוג של ילדים וכו').

על חובת המזונות של בן-הזוג כלפי בן-הזוג ושל הורים כלפי ילדיהם הקטינים ימשיך לחול הדין האישי אשר חל עליהם עד כה, היינו הדין הדתי של עדת הצדדים או הדין הור של ארץ אחרותם (סעיף 1). רק במקרה שהצדדים אינם נתונים לדין אישי כזה (אזרחי הארץ שאינם יהודים ואינם נמנים על אחת העדות הדתיות המוכרות), יחולו הוראות החוק המוצע (סעיף 2).

על חובת המזונות בין שאר בני-המשפחה יחולו הוראות חוק זה בלבד, תהיה אשר תהיה אזרחותם של הצדדים או השתייכותם העדתית. סעיף 4 מגדיר את חוג הקרובים שביניהם קיימת חובת מזונות זאת, סדר הקירבה המפורט בסעיף זה (פסקאות 1) עד (6) קובע את הסדר שבו קרויים קרובים שונים לשאת בצרכי בן-משפחתם הנזקק (סעיף 5 (2)).

חובת המזונות של אדם כלפי בן-הזוג וכלפי ילדיו הקטינים קודמת לחובתו כלפי שאר בני משפחתו (סעיף 1 (1)). וכן מסויגת זכות המזונות של בני משפחה אלה בסעיפים נוספים המפורטים בסעיף 5 (2).

היקף המזונות, מידתם ודרכי סיפוקם ייקבעו על-ידי הצדדים (סעיף 12) ובאין הסכמה ביניהם — על ידי בית-המשפט שיתחשב בנוהג ובנסיבות של כל ענין וענין ויפסוק מזונות — פרט למזונות בחוג הפנימי של המשפחה — "לפי מחסורו של הזכאי ויכלתו של החייב" (סעיף 7). בית המשפט רשאי לשלול או למעט מזונות אם הזכאי התנהג כלפי החייב התנהגות המצדיקה זאת (סעיף 9). בית המשפט רשאי גם לפסוק מזונות זמניים (סעיף 10) ולצוות על הבטחת המזונות בדרך השלשה או בדרכים אחרות (סעיף 8). השתנו הנסיבות, עלולים גם המזונות להשתנות (סעיף 13).

חובת המזונות כוללת חובת הוצאות הקבורה (סעיף 16).

מוטלת חובת מזונות על חייבים אחדים, אחראים הם אחריות סולידרית כלפי הזכאי; בינם לבין עצמם מתחלק הנטל לפי יכולתם (סעיף 6). מי שנתן מזונות למעלה מן המוטל עליו, רשאי לדרוש החזרתם או לתזור אל מי שנתן פחות מכפי חלקו (סעיף 17).

הזכות למזונות היא זכות אישית ובדרך כלל אינה ניתנת להעברה, לשעבוד, לעיקול או לקיזוז (סעיף 14). הזכות פוקעת במות אחד הצדדים או בפקיעת קשר הנישואין שיצר אותה זכות (סעיף 15).

מבחינת המשפט הבינלאומי הפרטי תיקבע תחולתם של החוק המקומי או של חוקים זרים על-פי מקום מושבם של הצדדים (סעיף 18).

שיפוטם של בתי הדין הדתיים ושל בתי המשפט הכלליים אינו נפגע על-ידי הוראות חוק זה (סעיף 19).

חומר הסברתי נוסף לסעיפים 4 עד 18 של הצעת חוק זו נמצא בדברי ההסבר לסעיפים 122 עד 136 ו-198 של הצעת חוק היחיד והמשפחה הנזכרת לעיל.

חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (הוראות בדבר רישום ציוד וגיוסו) (תיקון), תשט"ז—1956

1. תקפן של תקנות-שעת-חירום (הוראות בדבר רישום ציוד וגיוסו) (תיקון), תשט"ז—
הארכת תוקף 1956 (להלן — התקנות העיקריות), בתיקון המפורש בתוספת לחוק זה, מוארך בזה עד
יום כ"ז בטבת תשי"ז (31 בדצמבר 1956).
2. תחילתו של חוק זה היא ביום כ"ח בתמוז תשט"ז (7 ביולי 1956).
התילה

תוספת

(סעיף 1)

אחרי תקנה 2 לתקנות תבוא תקנה זו:

הגיוסו תקנה 9 א, בתקנה 9 לתקנות העיקריות, במקום "צו לפי תקנה 4 או 5" יבוא
"צו לפי תקנה 4, 5 או 5א".

דברי הסבר

ביום כ"ז בניסן תשט"ז (8 באפריל 1956) התקין שר הבטחון תקנות-שעת-חירום (הוראות בדבר רישום ציוד וגיוסו) (תיקון), תשט"ז—1956, שמטרתן להאריך את תקופת השירות של ציוד מ"מ 21 ימים לשנה גרגוריאנית ל-35 ימים לשנת כספים המתחילה ב"1 באפריל והמסתיימת ב"31 במרס שלאחריה, וכן לאפשר גיוס ציוד על פי צו שירות מיוחד, אם טעמים הקשורים בבטחון המדינה מחייבים זאת.

תקפן של תקנות אלה עומד לפקוע ביום כ"ח בתמוז תשט"ז (7 ביולי 1956). הממשלה מציעה להאריך את תוקף התקנות עד יום כ"ז בטבת תשי"ז (31 בדצמבר 1956). דהיינו: עד למועד שבו יפקע תקפן של התקנות העיקריות: תקנות-שעת-חירום (הוראות בדבר רישום ציוד וגיוסו), תשי"א—1951.

עם זאת מוצע להשלים את התיקונים שמבקשים להאריך את תקפם, על ידי הוראה הקובעת שציוד אשר לא קויים בו צו שירות מיוחד (צו לפי סעיף 5א) רשאי פוקד לתפסו בתנאים ובדרך הנהוגים בתפיסת ציוד שלא קויים בו צו בדבר בדיקתו או בדבר שירותו הרגיל מכוח תקנה 9 לתקנות העיקריות (התוספת).

¹ ק"ת 594, תשט"ז, עמ' 684.

